

TIẾT 1

Phần một LỊCH SỬ THẾ GIỚI CẬN ĐẠI (Tiếp theo)

Chương I CÁC NƯỚC CHÂU Á, CHÂU PHI VÀ KHU VỰC MỸ LATINH (TỪ ĐẦU THẾ KỈ XIX ĐẾN ĐẦU THẾ KỈ XX)

BÀI 1: NHẬT BẢN

I. Nhật Bản từ đầu thế kỉ XIX đến trước năm 1868.

- Đến giữa thế kỉ XIX chế độ Mạc phủ ở Nhật Bản lâm vào khủng hoảng, suy yếu nghiêm trọng trên tất cả các lĩnh vực.

- Các nước đế quốc gõ cửa ép Nhật Bản phải mở cửa giao lưu buôn bán.

⇒ Đặt Nhật Bản đứng trước sự lựa chọn hoặc tiếp tục duy trì chế độ phong kiến hoặc tiến hành duy tân đất nước.

2. Cuộc Duy tân Minh Trị.

- Sự đấu tranh của các tầng lớp nhân dân dẫn đến chế độ Mạc Phủ bị sụp đổ. Tháng 1/1868 sau khi lên ngôi Thiên hoàng Minh Trị đã tiến hành một loạt cải cách tiến bộ trên tất cả các lĩnh vực mà lịch sử gọi là cuộc Duy tân Minh trị.

+ *Chính trị*: Thủ tiêu chế độ Mạc phủ thành lập chính phủ mới; ban hành Hiến pháp năm 1889, thiết lập chế độ quân chủ lập hiến.

+ *Kinh tế*: thống nhất thị trường, tiền tệ, phát triển kinh tế tư bản chủ nghĩa.

+ *Quân sự*: Tổ chức và huấn luyện quân đội theo kiểu phương Tây, thực hiện chế độ nghĩa vụ quân sự, phát triển công nghiệp quốc phòng.

+ *Giáo dục*: Thi hành chính sách giáo dục bắt buộc, chú trọng nội dung khoa học - kỹ thuật, cử học sinh ưu tú du học ở phương Tây.

- ý nghĩa, vai trò của cải cách:

+ Tạo nên những biến đổi xã hội sâu rộng trên tất cả các lĩnh vực, có ý nghĩa như một cuộc cách mạng tư sản.

+ Tạo điều kiện cho sự phát triển chủ nghĩa tư bản, đưa Nhật trở thành nước tư bản hùng mạnh ở châu á.

3. Nhật Bản chuyển sang giai đoạn đế quốc chủ nghĩa.

- Trong 30 năm cuối thế kỉ XIX chủ nghĩa tư bản phát triển nhanh chóng ở Nhật Bản.

- Sự phát triển nhanh chóng của kinh tế dẫn tới sự ra đời các công ty độc quyền như Mít-xui, Mit-su-bi-si... Có khả năng chi phối lũng đoạn cả kinh tế, chính trị Nhật Bản.

- Sự phát triển kinh tế tạo sức mạnh về quân sự, chính trị. Nhật thi hành chính sách xâm lược hiếu chiến.

- Do tầng lớp quý tộc vẫn có ưu thế chính trị lớn và chủ trương xây dựng đất nước bằng sức mạnh quân sự, nên Nhật Bản có đặc điểm là chủ nghĩa đế quốc phong kiến quân phiệt.

- Quần chúng nhân dân, tiêu biểu là công nhân bị bóc lột cùng hoá. Phong trào đấu tranh của giai cấp công nhân lên cao, dẫn tới sự thành lập của Đảng Xã hội dân chủ Nhật Bản năm 1901.

TIẾT 2

BÀI 2: ẤN ĐỘ

1. Tình hình kinh tế, xã hội Ấn Độ nửa sau thế kỉ XIX.

- Đến giữa thế kỉ XIX, thực dân Anh đã hoàn thành việc xâm lược và đặt ách thống trị ở Ấn Độ.

+ Kinh tế: Ra sức vơ vét lương thực, nguyên liệu và bóc lột nhân công. Ấn Độ trở thành thuộc địa quan trọng nhất của thực dân Anh.

+ Chính trị, xã hội: Chính phủ Anh nắm quyền cai trị trực tiếp Ấn Độ, thi hành chính sách chia để trị, tìm cách khơi sâu sự cách biệt về chủng tộc, tôn giáo và đẳng cấp trong xã hội.

2. Cuộc Khởi nghĩa Xi – pay (Không dạy)

3. Đảng Quốc Đại và phong trào dân tộc (1885 - 1908).

- Đến giữa thế kỉ XIX giai cấp tư sản ngày càng lớn mạnh. Họ vươn lên đòi tự do phát triển kinh tế và được tham gia chính quyền, nhưng bị thực dân Anh kìm hãm.

- Cuối 1885, Đảng Quốc đại - chính đảng đầu tiên của giai cấp tư sản Ấn Độ được thành lập, đánh dấu một giai đoạn mới trong phong trào giải phóng dân tộc, giai cấp tư sản Ấn Độ bước lên vũ đài chính trị.

- Trong 20 năm đầu (1885 – 1905), Đảng Quốc Đại chủ trương dùng biện pháp ôn hòa đấu tranh đòi thực dân Anh đòi một số quyền lợi cho giai cấp tư sản và một số cải cách giáo dục, xã hội.

- Thất vọng trước thái độ thỏa hiệp của một số lãnh đạo Đảng Quốc đại, phái "cấp tiến" do Tilắc cầm đầu chủ trương kiên quyết chống Anh.

- Tháng 7/1905, chính quyền Anh thi hành chính sách chia đôi xứ Ben-gan khiến nhân dân Ấn Độ càng căm phẫn. Nhiều cuộc biểu tình rầm rộ đã nổ ra.

- Tháng 6/1908, thực dân Anh bắt giam Tilắc và kết án ông 6 năm tù. Vụ án Tilắc đã thổi bùng lên đợt đấu tranh mới.

- Sự đấu tranh mạnh mẽ của các tầng lớp nhân dân Ấn Độ buộc thực dân Anh phải thu hồi đạo luật Ben-gan.

- Cao trào 1905-1908 do một bộ phận giai cấp tư sản lãnh đạo, mang đậm ý thức dân tộc. Giai cấp công nhân Ấn Độ đã tham gia tích cực vào phong trào dân tộc, thể hiện sự thức tỉnh của nhân dân Ấn Độ trong trào lưu dân tộc dân chủ của nhiều nước châu á đầu thế kỉ XX.